

PLAN MOT
KRÄNKANDE
BEHANDLING,
TRAKASSERIER OCH
SEXUELLA
TRAKASSERIER LÄSÅR
21/22

Mårtenskolan

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
1.1	Följande verksamheter omfattas av planen	4
1.2	Skolans ansvar	4
1.2.1	<i>Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier</i>	<i>4</i>
1.2.2	<i>Skyldighet att anmäla</i>	<i>5</i>
1.2.3	<i>Ansvar</i>	<i>5</i>
1.2.4	<i>Lagstiftning</i>	<i>5</i>
1.3	Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
1.4	Ansvarig rektor	6
1.5	Förankring av planen	6
2	Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge	7
2.1	Delaktighet	7
2.1.1	<i>Elevs delaktighet</i>	<i>7</i>
2.1.2	<i>Vårdnadshavarnas delaktighet</i>	<i>7</i>
2.1.3	<i>Personalens delaktighet</i>	<i>8</i>
2.2	Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder	8
2.3	Beskrivning av nuläge	9
3	Analys och åtgärder för läsår 21/22	10
3.1	Analys	10
3.2	Nya mål, insatser och åtgärder	11
4	Bilaga 1: Begrepp och definitioner	13
5	Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder	15
6	Bilaga 3	18

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 - Trivselregler

Bilaga 2: Bilaga 2 - Rutining - Anmälan om kränkande behandling

1 Bakgrund

1.1 Följande verksamheter omfattas av planen

Mårtenskolan (F-6) och fritidsverksamhet, till och från samt under skolgång.

1.2 Skolans ansvar

Alla elever har rätt att känna sig trygga i skolan. De ska aldrig behöva utsättas för kränkningar, det vill säga sårande eller förnedrande behandling, varken från lärare och personal på skolan eller från andra elever.

Skolan har ansvar att förhindra att elever behandlas illa och det regleras i skollagen och diskrimineringslagen. I dagligt tal brukar man kalla återkommande kränkningar för mobbing, men det är inte ett begrepp som används i lagstiftningen. Istället används begreppen kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier (se även bilaga 1 om begrepp och definitioner).

1.2.1 Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

På varje skola ska det enligt skollagen finnas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Det målinriktade arbetet omfattar att främja, förebygga, upptäcka och åtgärda kränkande behandling. Varje år ska det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder man avser att påbörja eller genomföra det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska vara med i efterföljande års plan.

Enligt diskrimineringslagen ska skolan arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Varje verksamhet ska ha riktlinjer som visar att sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna inte accepteras. Varje skola ska också ha rutiner som dels klargör hur verksamheten ska agera om trakasserier påstås ha inträffat, dels anger vem den som anser sig trakasserad ska vända sig till och vem som ska ansvara för att händelsen eller påståendena utreds.

De sju grunderna för diskriminering:

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

För skolorna i Lunds kommun väljer vi att ha en samlad plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Det är viktigt att all personal och även eleverna och deras vårdnadshavare känner till planen.

1.2.2 Skyldighet att anmäla

En lärare eller annan personal på skolan som får veta att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn. Rektorn är skyldig att anmäla det till huvudmannen. När det gäller kränkande behandling är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i de fall kränkande behandling konstaterats, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

1.2.3 Ansvar

Huvudmannen, i detta fall Lunds kommun, har det yttersta ansvaret för att skollagen och diskrimineringslagen följs. I Lunds kommun har huvudmannen delegerat dessa ansvarsområden till respektive skolas rektor.

För verksamhet som avses i skollagens 25 kapitel (exempelvis öppen förskola och öppen fritidsverksamhet) och fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet gäller plikten att anmäla kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier för den personal som huvudmannen utser.

1.2.4 Lagstiftning

Lagstiftning som styr ovan beskrivna skyldigheter att arbeta mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier finns i:

- Skollagen kapitel 6, 6-10 §§
- Diskrimineringslagen kapitel 16, 18-20 §§

1.3 Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier

Barn- och skolförvaltningen har tagit fram en förvaltningsgemensam rutin som används när skolan fått veta att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier av en annan elev eller av personal. I dessa fall ska personalen informera rektor omgående i enlighet med 6 kap 10 § skollagen, eller 2 kap 7 § diskrimineringslagen (anmälningsplikt). All personal inom förvaltningens olika verksamheter omfattas av bestämmelserna.

Rutinbeskrivning när ett barn eller en elev upplevt sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier:

Medarbetare

När en medarbetare får veta att ett barn eller elev har eller kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska medarbetaren genast informera rektorn om detta, senast nästa arbetsdag.

Rektor

Så snart informationen nått rektorn görs en anmälan till huvudmannen om händelsen. Rektorn, eller en annan person som rektorn utser, börjar sedan att tala med de som varit involverade. Rektorn beslutar också om eventuella åtgärder för att förhindra att kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier fortsätter.

I de fall då kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier har konstaterats,

följer rektorn, eller den rektorn utser, upp att åtgärderna varit tillräckliga och att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserierna verkligen har upphört. Om det i uppföljningen visar sig att de vidtagna åtgärderna inte varit tillräckliga beslutar rektorn om eventuella förändringar av de åtgärder som vidtagits tidigare, alternativt fattar beslut om nya åtgärder för att se till att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserierna verkligen upphör.

1.4 Ansvarig rektor

Ana-Maria Rodrigues Friede

1.5 Förankring av planen

Information via skolans hemsida

Nyupprättad plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier finns publicerad på skolans hemsida till vårdnadshavare, elever och personal.

Information till vårdnadshavare

Planen delges vårdnadshavarna i samband med föräldramöte. Alternativt, som under pandemitider när vanliga föräldramöten ej kan hållas, skickas information om den nya planen ut som ett meddelande till vårdnadshavarna via Unikum från mentorerna i samband med att den publiceras. På lågstadiet sker information kring detta även genom veckobrev och på informationstavlan utanför kapprum.

Information till personal

Varje hösttermin går representanter från skolans *Trygghetsteam* igenom den nyupprättade planen vid en arbetsplatsträff, alternativt vid ett stadiemöte eller en arbetslagsplanering i samband med att planen är färdigställd.

Nya medarbetare får kännedom om *Plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier* av rektor alternativt delegerad lärare som en del av introduktionen.

Skolans och kommunens rutingång vid kränkningar eller misstänkta kränkningar samt tillhörande blanketter och stödmaterial finns publicerat digitalt till all personal. Elevernas trygghet och trivsel är prioriterad och därför arbetar skolans *Trygghetsteam* tillsammans medpersonal fortlöpande med detta.

Information till elever

Plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier presenteras för varje klass av klassansvariga i samband med att planen revideras under höstterminen. Vid detta tillfälle går klassansvarig personal igenom planens innehåll med eleverna utifrån klass- och åldersnivå. Ett speciellt fokus riktas vid skolans rutingång vid misstänkta kränkningar och var eleverna ska vända sig vid en kränkning eller misstänkt kränkning. Vid detta tillfälle betonas skolans värdegrund och nolltolerans mot alla former av kränkningar, diskriminering och trakasserier. Det kommer även sättas upp trivselregler och en visuell modell som kallas "trygghetstrappan" som demonstrerar processen vid en konflikt som kan leda till ett kränkingsärende.

Skolans rutingång vid misstänkt kränkning

Se bilaga *Rutingång vid kränkningar* för en tydlig översikt över skolans rutingång.

2 Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge

2.1 Delaktighet

2.1.1 Elevers delaktighet

Eleverna på skolan görs delaktiga i arbetet med likabehandlingen på flera sätt. Nedan följer några av dessa som exempel.

Elevråd

En gång i månaden samlas en representant från varje klass där frågor om trygghet och andra önskemål tas upp. Elevrådet hålls av en representant ifrån trygghetsteamet samt av biträdande rektor.

Klassråd

Klassråden sker oftast varannan vecka i alla klasser och där tas frågor upp som rör hela klassen och frågor som rör hela skolan tas vidare till elevrådet.

Trivselenkäten

I den årliga *Trivselenkäten* deltar samtliga elever på skolan och ger därmed sin bild av hur trygg de upplever skolan vara samt identifierar eventuellt upplevda otrygga platser och om de utsatts för någon typ av kränkning eller diskriminering. Enkäten är skapad i enlighet med GDPR och är därmed anonym, men fungerar som en viktig del i kartläggningen av nuläget för skolans samtliga elever gällande trygghet, eventuell förekomst av kränkningar och diskriminering, arbetsro samt trivsel. Trivselenkätorna anpassas efter elevernas ålder och genomförs samtidigt i alla stadier. Resultatet sammanställs av representanter i *Trygghetsteamet* som även analyserar resultatet.

Trivselregler

Skolans *Trivselregler* har tagits fram av samtliga klasser på Mårtensskolan och sammanställts av Trygghetsteamet i samråd med elevhälsan och skollädaingen. Trivselreglerna uppdateras varje läsår.

Utvecklingssamtal

Vid utvecklingssamtalen får eleven möjlighet att samtala om sin upplevda trivsel och trygghet i skolan.

Kommunikation mellan elever och personal

Eleverna ska alltid vända sig till någon vuxen på skolan vid en misstänkt kränkning eller andra frågor som rör elevernas trygghet och trivsel. Elever har även möjlighet att boka samtal med skolans kurator vid behov, eller för att framföra önskemål och synpunkter som i sin tur kan lyftas i *elevhälsoteamet*.

2.1.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Utvecklingssamtal

I samband med utvecklingssamtalen som sker i början av varje termin lyfts frågor som rör elevens trivsel och upplevda trygghet i skolan. Vårdnadshavarna har i detta forum möjlighet att framföra sina tankar eller frågor kring skolans arbete med likabehandling.

Via skolans hemsida

I *Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier* som finns

publicerad på skolans hemsida redogörs för aktuella kartläggningar och nuläge samt vilka främjande och förebyggande insatser skolan har genomfört samt planerar att genomföra. Vårdnadshavare får genom planen insyn i skolans arbete med likabehandling och har alltid möjlighet att framföra sina åsikter och synpunkter till skolan i kontakten med mentorer, sociala mentorer, elevhälsan eller *Trygghetsteamet*. Tankar och synpunkter från vårdnadshavare lyfts i *Trygghetsteamet*, som en del i att skapa delaktighet och belysa förbättringsområden.

2.1.3 Personalens delaktighet

Trygghetsteamet

Var tredje vecka träffas trygghetsteamet där vi diskuterar *Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier* sammanställer information, diskuterar olika ärenden, handleder personal samt utvärderar planen. Personal administrerar genomförandet av trygghetsenkäten för sammanställning av Trygghetsteamet.

Arbetsplatsträffar

Vid varje arbetsplatsträff är jämställdhet och likabehandling en stående punkt där en representant från Trygghetsteamet och ibland även elevhälsan lyfter aktuella frågor samt delger viktig information och låter personalen komma till tals. Vid dessa möten får personalen tillsammans reflektera kring aktuella frågor och komma med idéer och synpunkter som *Trygghetsteamet* sedan tar med sig och lyfter vid sina möten och i samråd med skolledningen.

Personalmöten

Varje vecka finns möjlighet att vid möten lyfta aktuella frågor kring likabehandlingen och hur det ser ut med trygghet och trivsel för eleverna. Personal för fortlöpande dialoger med varandra kring nuläget i de olika klasserna och lyfter elever där personal uppmärksammat problematik gällande t.ex. konflikter eller eventuella kränkningar. Rutiner finns för att dokumentera ärenden som ska utredas. Trygghetsteamet informeras.

Dialog

Personalen har alltid möjlighet att framföra sina tankar, idéer eller förslag till representanterna i *Trygghetsteamet*, som i sin tur tar upp personalens tankar under sina fortlöpande möten. Personalens delaktighet och engagemang är en förutsättning för ett väl fungerande och förankrat likabehandlingsarbete.

2.2 Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder

Föregående läsårs insatser och åtgärder

Öka elevernas kännedom om värdegrundsord

Aktiviteten har genomförts av samtliga klasser. Klasserna har arbetat med värdegrundsorden på olika sätt genom att koppla värdegrundsorden till olika sammanhang. Exempelvis diskussioner vid klassråd, kopplingar till ett undervisningsämne eller kreativa skapelser i form av bild och form. Detta har bidragit till en ökad förståelse för skolans gemensamma värdegrund och vilken värdegrund som ska genomsyra skolans gemenskap.

Öka medvetenhet om sociala mediers påverkan

Aktiviteten har genomförts i samtliga planerade klasser (4-6). Eleverna uppvisade stort

intresse av vilka konsekvenser som sociala medier kan medföra både i skolan och utanför skolan. Elevernas medvetenhet har ökat och kränkingsanmälningar gällande sociala medier har avtagit.

Öka medvetenhet om normer och genus

Aktiviteten har genomförts i samtliga planerade klasser (4-6). Eleverna uppvisade en god förståelse kring hur samhället, grupper och individer påverkas av normer. Gällande genus finns det ett fortsatt behov av att bryta vissa trender, exempelvis flick- och pojklekar. Inga elever har öppet uttryckt svårigheter kring att acceptera andra personer på skolan med könsöverskridande identitet eller uttryck. Elevernas medvetenhet har ökat men arbetet behöver fortgå kontinuerligt.

Öka och införa trivselaktiviteter på rasten

Personalen i F-1 har varit väldigt strukturerade i planeringsarbetet och själva utförandet gällande trivselaktiviteterna. Personalen i 2-6 har i utvärderingen uppgett att det behövs mer tid och utrymme att planera rastaktiviteterna. Det har saknats en kontinuitet, motivation samt uppkommit olika synpunkter på vilka i personalen som bör ansvara för aktiviteterna. Insatsen bör fortgå men tydliggöras och prioriteras ytterligare.

Befästa elevinflytande vid upprättande av trivselregler

Har genomförts i samtliga klasser med goda resultat. Eleverna har varit delaktiga i att framställa trivselreglerna och majoriteten följer dessa. Det är oklart hur tydligt det varit för föräldrarna varpå vi framöver behöver se över hur informationen går ut till samtliga föräldrar. Insatsen fortgår med ytterligare förtydligande mot föräldrarna.

Öka elevernas medvetenhet kring personlig integritet

Aktiviteten har genomförts i samtliga planerade klasser (F-6). Eleverna uppvisade en god förståelse kring hur vi respekterar varandras personliga integritet avseende kroppslig kontakt. Eleverna fick grundläggande utbildning kring vad som kan betraktas som gränsöverskridande beteende som att tafsa, trakassera och respektera varandras kroppar.

2.3 Beskrivning av nuläge

Beskrivning av nuläge

Vad utmärker sig positivt?

Eleverna har varit väldigt delaktiga under läsåret 2020-2021 i värdegrundsarbetet. Detta gäller bland annat arbetet med värdegrundsorden och aktiviteterna kring sociala medier, normer och genus. Vidare visar trivselenkäterna att eleverna upplever att skolan är en trygg plats där enbart få uppgav motsatsen. Vi ser därmed att Mårtenskolan har goda förutsättningar för att uppnå och bibehålla en trivsam gemenskap.

Vad behöver vi arbeta vidare med?

Fler i personalen behöver bli delaktiga i att planera och genomföra rastaktiviteter. Fortsätta med arbetet kring sociala medier, normkritik och genusperspektivet. Värdegrundsarbetet generellt behöver fortlöpa kontinuerligt i ett förebyggande syfte.

Rastvärdarna (pedagogerna) behöver sprida ut sig mer för att skapa ökad trygghet på de platser som elever uppgett kan kännas otrygga, t.ex. fotbollsplanen, skogen och gröningen.

3 Analys och åtgärder för läsåret 21/22

3.1 Analys

Analysen grundar sig i elevernas svar via trivselenkäterna 2021 samt personalens svar vid separat utvärdering.

Eleverna svar utifrån följande fyra frågor:

1. Vad utmärker sig positivt?
2. Vad behöver vi arbeta vidare med?
3. Vilka plaster upplevs som otrygga på skolan?
4. Hur många elever uppger att de utsätts för kränkande behandling, trakasserier eller mobbning?

F-1: (75 personer)

1: 97,3 % tycker om att vara i skolan. 98,7 % trivs på rasterna och 100% mår bra i klassrummet. Samtliga har kompisar och nästan alla mår bra i skolan.

2: 15 av 75 uppger att de ibland inte blir inbjudna i leken och 3 personer blir inte inbjudna alls. 10 personer uppger annan plats som otrygg. Var är annan plats?

3: "Annan plats" uppger 13% som otrygg plats men 73% upplever sig trygga. 5 personer uppger klassrummet som otrygg plats. 5 personer uppger också att de inte får hjälp i klassrummet. Kanske ett samband?

4: 93% uppger att alla är snälla och ungefär lika många säger att de är snälla mot andra.

2-3: (53 personer)

1: Om någon ser eller upplever mobbning på skolan så svarar 71% att de berättar för vuxen i skolan. 89,3% har förtroende för de vuxna i skolan och 79,3% känner sig trygga i skolan. Samtliga elever har en eller flera kompisar på skolan.

2: 24,5% uppger att de inte vet vem de kan prata med i skolan om viktiga saker.

26,4 % vet inte heller vem de ska vända sig till när det förekommer mobbning. Varför vet de inte det?

3: Fotbollsplanen anges som otrygg plats av 22,6 % (12 personer)

4: 5 personer uppger att de blivit mobbade de senaste månaderna. 2 personer de senaste veckorna, 2 stycken några gånger den här terminen och 1 person (pojke åk 2) i mer än ett år. 6 personer erkänner att de utsätter andra för mobbning.

4-6: (100 personer)

1: 99% har flera eller en kompis i skolan. 89,9 % känner sig trygga i skolan. 76% har högt eller ganska högt förtroende för de vuxna på skolan. 16% vet inte om de har förtroende för någon vuxen. Bör det svarsalternativet vara med?

2: 20% vet inte var de ska vända sig om någon blivit mobbad eller kränkt. Göra alla elever medvetna om vart man kan vända sig. Flicka åk 4 har ingen kompis och har varit mobbad i mer än ett år- Vem är hon?

3: Toaletterna 19% gröningen och fotbollsplanen med 8,9%. 31% vet inte? Hur tolkar vi det?

4: 9 (9%) personer uppger sig blivit mobbade. 21% uppger att det finns mobbning på Mårtenskolan. Största anledning till att inte berätta för en vuxen är rädslan av bli kallad tjallare. Det är mest i form av verbalt och fysiskt och 4 st stycken anger utfrysning.

Sammanfattning utifrån både elevernas och personalens tankar om vilka behov som framkommit:

Otrygga platser. Det som framkommit av både elever och vuxna på skolan är att pedagogerna på skolan bör cirkulera mer och röra sig på de platser som upplevs otrygga och där konflikter uppstår. Fler rastaktiviteter eller alternativa lekar bör också utökas. Dessutom önskar barnen roligare skolgård med fler lekalternativ.

Ensamma barn. Pedagoger bör vara aktiva ute på rasterna samt rörliga. Gemensamma aktiviteter/lekar kan stärka bandet till vuxna på skolan. Barn och vuxna kan bli mer uppmärksamma på ensamma barn och bjuda in till lek eller slussa in dem i leken. Något som också önskas är värdegrundsarbete/samarbetsövningar i klasserna/fritids.

Tillit till vuxna. Mer aktiva och intresserade vuxna är något som är tydligt i de flesta elevernas svar som frågar och uppmärksammar barn som mår dåligt. För att lära känna fler vuxna kan man erbjuda gemensamma aktiviteter och andra samarbeten. Viktigt är att följa upp konflikter som uppstått.

Återigen kommer det upp önskemål om fler aktiva vuxna ute på rasterna som kan bjuda på sig själva och ha kul ihop med barnen samt att de vuxna lyssnar, frågar och är engagerade.

3.2 Nya mål, insatser och åtgärder

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
Öka elevernas kännedom om värdegrundsord	Utgå från befintligt material som kuratorn utformat i samtliga klassrum.	Främjande insats för att skapa och öka medvetenhet kring skolans värdegrund.	Trygghetsgruppen kommer dokumentera personalens och elevernas synpunkter efter avslutad aktivitet maj 2022 enligt ett systematiskt årshjul.
Öka medvetenhet om normer och genus	Kurator och/eller trygghetsrepresentant föreläser och håller i värderingsövningar i åk 4-6.	Öka elevernas normkritiska tänk, resonemang, och förståelse för olikheter, oskrivna regler och samhällets sociala strukturer.	Trygghetsgruppen kommer dokumentera personalens och elevernas synpunkter efter avslutad aktivitet maj 2022 enligt ett systematiskt årshjul.
Öka och genomföra trivselaktiviteter på rasterna	Pedagogerna i varje årskurs får ett rullande schema med olika ansvarsveckor för att utföra rastaktiviteter.	Fler delaktiga elever och personal i rastaktiviteterna och därmed öka trivsel och trygghet samt minska utanförskap och konflikter.	Trygghetsgruppen kommer dokumentera personalens och elevernas synpunkter efter avslutad aktivitet maj 2022 enligt ett systematiskt årshjul.
Öka medvetenhet kring sociala mediers påverkan	Kurator och/eller personal genom föreläsningar, diskussioner och värderingsövningar om sociala medier.	Förebygga riskerna kring att elever blir utsatta och/eller involverade i konflikter och kränkningar via sociala plattformar.	Trygghetsgruppen kommer dokumentera personalens och elevernas synpunkter efter avslutad aktivitet maj 2022 enligt ett systematiskt årshjul.

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering

4 Bilaga 1: Begrepp och definitioner

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program. En pojke nekas arbeta med pärlplattor pga sitt kön.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar eleven på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker elevens värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både personal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i barngruppen och vill inte lugna ner sig, pedagogen ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på gården/rasterna. Han är hellre

ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Förskolans/skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger pedagogern. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när eleven, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

5 Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på förskolan för att han är den ende killen som valt att vara med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i förskolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sin skola för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn/elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra barnen/eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Personalen avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De

menar ju inget illa". [trakasserier]

- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några barn. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på slöjden med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra barn/elever ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från samlingen/klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar förskolan/skolan inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå här!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i förskolan/skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med och leka.
- James vill inte vända sig till sin pedagog eftersom pedagogen ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av

ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan/skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina kamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes barngrupp/klass. Hon blir sårad när de andra kamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

6 Bilaga 3

Dokument 1: Trivselregler

Dokument 2: Rutningång - Anmälan om kränkande behandling

Dokument 3: Rutiner för akuta situationer